

майбутньому, відчуваючи потребу в доступі до фінансової та нефінансової інформації для забезпечення прозорості діяльності.

По-друге, традиційна форма корпоративної звітності, базована на історичних оцінках вартості підприємства, не відповідає сучасним вимогам. Новий підхід повинен ґрунтуватися на поточній вартості, яка змінюється з часом, і наразі актуальна є справедлива вартість.

По-третє, інтегрована звітність надає достовірну інформацію для оцінки бізнесу інвесторами, партнерами, менеджментом та аналізу впливу підприємства на капітали, що визначально впливає на утвердження ролі бізнесу в суспільстві.

По-четверте, є потреба у розкритті інформації щодо стратегії сталого розвитку підприємства, яка, в свою чергу, сприятиме зростанню додаткової вартості в коротко-, середньо- та довгострокових періодах [1].

Інтегрований звіт надає вичерпну інформацію про ефективність використання різних видів капіталу (фінансового, виробничого, людського, природного) підприємством, а також вплив на цей капітал і здатність організації генерувати вартість для себе та зацікавлених сторін. Звіт також визначає стратегічні напрямки розвитку підприємства на різні періоди. Цей документ слугує як джерело повної інформації, необхідної для прийняття рішень користувачами інтегрованої звітності.

Список використаних джерел

1. Безверхий К.В. Методичні засади формування інтегрованої звітності підприємства. Облік і фінанси. 2014. № 3(65). С. 8-14.
2. Гриценко О.І. Фактори впливу соціальних аспектів діяльності на формування інтегрованої звітності. Проблеми інноваційного розвитку економіки України: збірник наукових праць з актуальних проблем економічних наук. Наукова організація «Перспектива»: у 2-х частинах. Дніпропетровськ: Видавничий дім «Гельветика». 2014. Ч. 1. С.145–152.
3. Кравченко О.В., Овчарова Н.В. Теоретичні та методичні засади формування інтегрованої звітності в Україні. Економіка і суспільство. вид-во: Мукачівський державний університет. Вип. 6. 2016. С. 359-366.

УДК 657.421

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ АМОРТИЗАЦІЙНИХ ВІДРАХУВАНЬ

Гнатєва Т.М., кандидат економічних наук, доцент

Михайленко О.В., здобувач вищої освіти, спеціальність 071 «Облік і оподаткування»,
hnatieva_tn@ukr.net, trimud1980@gmail.com

Одеський державний аграрний університет
м. Одеса, Україна

Амортизація є основним джерелом відтворення основних засобів. Питання обліку амортизації основних засобів є предметом особливого інтересу для економічної науки. Це пов'язано з тим, що амортизація, як економічна категорія, виступає одночасно і витратами виробництва, і джерелом відтворення, впливаючи таким чином на широке коло економічних показників, включаючи собівартість, ціни, прибуток, податки та кількісну і якісну оцінку виробничого потенціалу. Відсутність наукового підходу до розробки механізмів відтворення основних засобів призвела до значного погіршення стану активів. Тому питання вибору моделі для подальшого розвитку всієї системи бухгалтерського та податкового обліку, в тому числі обліку амортизації, є надзвичайно важливим.

Питання використання амортизаційних відрахувань на розширене відтворення є одним з найбільш складних і дискусійних. Існує думка, що амортизація не виступає джерелом нагромадження для розширеного відтворення основних засобів [1].

Водночас більшість фахівців з бухгалтерського обліку підкреслюють, що амортизація в сучасних умовах переоцінки основних засобів та у зв'язку зі швидкими темпами інноваційного розвитку по суті є джерелом нагромадження коштів для відтворення основних засобів на інноваційному рівні.

Відповідно до П(С)БО 7 «Основні засоби», методи амортизації повинні враховувати форму, в якій підприємство отримує економічні вигоди від активу. Відповідно, підприємства самостійно обирають метод амортизації основних засобів та застосовують відповідний метод нарахування до кожного об'єкта основних засобів (або групи однорідних об'єктів).

Порядок нарахування амортизації визначено в П(С)БО 7 «Основні засоби» і розраховується за методами, наведеними в табл. 1.

Таблиця 1 Методи розрахунку амортизаційних відрахувань

Назва	Розрахунок	Розкриття показників	Вплив
Прямолінійний	$A_p = AB : СКВ$		Дає рівномірний розподіл витрат на амортизацію протягом усього строку корисного використання
Зменшення залишкової вартості	$A_p = ЗВ$ на початок звітного року або ПВ на дату початку нарахування амортизації \times річна норма амортизації	Річна норма амортизації = $1 - (ЛВ : ПВ) / СКВ$	В перші роки сума амортизації найбільша і поступово зменшується. Розрахунок норми амортизації складний. Метод можливий лише за умови визначення ліквідаційної вартості.
Прискореного зменшення залишкової вартості	$A_p = ЗВ$ об'єкта ОЗ на початок звітного року або ПВ на дату початку нарахування амортизації \times подвоєна річна норма амортизації	Подвоєна річна норма амортизації = $2 \times 100\% : СКВ$	Цей метод дає можливість протягом першої половини СКВ основних засобів відшкодувати більшу частину вартості
Кумулятивний	$A_p = AB \times$ кумулятивний коефіцієнт	Кумулятивний коефіцієнт = кількість років, що залишаються до кінця СКВ : сума числа років його корисного використання	Найбільша сума амортизації буде у перший рік використання об'єкта, а далі поступово буде знижуватись
Виробничий	$A_m =$ фактичний місячний обсяг продукції (робіт, послуг) \times виробнича ставка амортизації	Виробнича ставка амортизації = $AB : \text{загальний обсяг продукції (робіт, послуг), який очікується виготовити з використанням об'єкта ОЗ}$	Прямопропорційно залежить від обсягів виробництва

Примітка: A_p – амортизація річна (обчислюється як частка амортизаційної вартості (AB) до строку корисного використання (СКВ); A_m – амортизація місячна (розраховується як частка річної амортизації (A_p) до 12 місяців); ЗВ – залишкова вартість (вартість після завершення строку корисного використання); ПВ – первісна вартість (початкова вартість основного засобу).

Вибір методу амортизації здійснюється підприємством самостійно з урахуванням очікуваного способу отримання економічних вигод від використання об'єкта. Якщо підприємство змінює очікуваний спосіб отримання економічних вигод від використання об'єкта, метод амортизації може бути переглянутий. При переході на новий метод амортизації, розрахунки починаються з місяця, що настає після місяця зміни методу.

Відповідні методи амортизації можуть бути застосовані як у бухгалтерському обліку, так і в податковому. Початок амортизації об'єктів відбувається з місяця, що настає після введення їх в експлуатацію, а припиняється з місяця, наступного за місяцем їх вибуття.

Амортизацію можна призупиняти в бухгалтерському обліку на період реконструкції, модернізації, добудови, дообладнання та консервації об'єкта основних засобів у податковому обліку призупинення амортизації можливе лише на період консервації (пп. 138.3.1 ПКУ).

Щодо об'єктів основних засобів, які використовують різниці, «амортизаційна» різниця впливає на фінансовий результат до оподаткування: вона збільшується на суму бухгалтерської амортизації, а зменшується на суму податкової амортизації (пп. 138.3.2 ПКУ). Важливо зазначити, що у випадку малоцінних необоротних матеріальних активів (МНМА) «амортизаційна» різниця не виникає.

У зв'язку з цим потрібно зазначити, що вартісна межа для віднесення об'єктів до складу МНМА в податковому обліку є 20000 грн та менше, хоча в бухгалтерському обліку можна застосовувати попередньою межу в 6000 грн. Щоб уникнути розриву та плутанини платникам податку на прибуток доречніше застосовувати в бухгалтерському обліку такий самий критерій, як і в податковому. А ось для єдинників, які не планують змінювати систему оподаткування, сума амортизації не впливає на розмір податку на прибуток, тому вони не можуть не змінювати облікову політику щодо граничної вартісної межі основних засобів. Щодо бюджетних установ, то змінами у Методичних рекомендаціях з бухгалтерського обліку основних засобів суб'єктів державного сектору вилучено норму щодо вартісної ознаки предметів, за якою суб'єкти державного сектору зараховують їх до малоцінних необоротних матеріальних активів. Тобто, при формуванні положень облікової політики бюджетних установ, вартісні ознаки предметів, що входять до складу МНМА, можуть установлюватися самостійно, з обґрунтуванням критеріїв щодо визначення таких ознак.

Основними шляхами удосконалення організації обліку амортизаційних відрахувань є раціоналізація як кожної групи документів, так і методів, і способів обробки і узагальнення інформації обліку амортизаційних відрахувань, адаптованих до сучасних умов.

Гармонізація бухгалтерської та податкової концепцій амортизації сприятиме інноваційному розвитку підприємницької діяльності. ПКУ наблизив правила визначення амортизаційних відрахувань у податковому обліку до національних П(С)БО. На величину нарахованої амортизації суттєвий вплив має строк корисного використання. Надана свобода у вирішенні даного питання призвела до того, що на різних підприємствах для однакових об'єктів він може суттєво відрізнятися.

Список використаних джерел

1. Бойко Л.І., Громаков О.І. Шляхи удосконалення обліку амортизації основних засобів. БІЗНЕС-НАВІГАТОР. 2013. №1 (30).

2. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів суб'єктів державного сектору: Наказ МФУ від 23.01.2015 № 11. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0011201-15#Text>

3. П(С)БО 7 «Основні засоби»: Наказ МФУ від 27.04.2000 № 92 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00#Text>

4. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>